

слідувати злочини, вчинені найвищими посадовими фігурами нашої країни, ДБР буде брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, розробляти і затверджувати методику розслідування окремих видів злочинів, а також здійснювати інші повноваження, віднесені до його компетенції.

Можна зробити висновок, що між ФБР у США ДБР в Україні є багато спільних рис щодо організаційної побудови, правового статусу Директора та повноважень, однак, є також і відмінні риси, передусім, стосовно структурних елементів та підслідних їм злочинів. При утворенні такого органу, як ДБР в Україні, на нашу думку, можна було б врахувати позитивний досвід США, адже ця країна зарекомендувала себе як сильна держава, що здатна забезпечити як свою зовнішню, так і внутрішню безпеку, а також відома ефективною боротьбою із злочинами. Проте, повне копіювання чужої системи не буде ефективним для українських реалій, при утворенні ДБР слід враховувати як досвід інших країн, так і національні особливості.

Науковий керівник:** доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Свида Олексій Георгійович.

Блохін Д. В.

студент 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

Українські реалії впродовж останньої декади демонструють, що проблеми з корупцією та боротьба з нею була й продовжує залишатися однією з головних проблем для держави та суспільства. Для боротьби з цим негативним явищем розробляються і вводяться система заходів, вдосконалюється нормативно-правова база, розвивається організаційний фундамент, а також створюються нові органи. Так, наприклад Національне антикорупційне бюро України було створено 14 жовтня 2014 року, коли Верховна Рада України ухвалила Закон № 1698-VII, в завдання якого входить розслідування корупційних справ, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави та становлять загрозу національній безпеці. Але вочевидь, що для ефективної протидії корупції підійшов

той момент змінення правоохоронних органів шляхом заснування нового, незалежно функціонуючого органу. Отже, через рік було створено ще один орган зі схожими повноваженнями — Державне бюро розслідувань. Відповідно до цього 12.11.2015 р. ВРУ прийняла закон, який передбачає створення ДБР.

Згідно з прийнятим законом, ДБР є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Також передбачено, що до повноважень ДБР належатиме розслідування злочинів, скоєних працівниками правоохоронних органів, службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, суддями, службовими особами Національного антикорупційного бюро України, а також військових злочинів. (Про Державне бюро розслідувань [Електронний ресурс]: Закон України від 12.11.2015, із змін., внес. згідно із законами України: за станом на 05.01.2017. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.)

В ст 22 ЗУ «Про Державне бюро розслідувань» зазначається, що ДБР взаємодіє з іншими державними органами, за допомогою впровадження посадових осіб у штатних органах прокуратури, внутрішніх справ, НАБУ, СБУ та інших, обов'язками яких буде здійснення функціональної та організаційної взаємодії з Державним бюро. А в особливих справах бюро може укладати з окремими державними органами угоди (меморандуми) про співпрацю та обмін інформацією.

Проте в українському законодавстві є низка питань, яка залишається невизначеною щодо організаційних та функціональних елементів роботи ДБР. По-перше, не визначено місце і роль ДБР у системі правоохоронних органів. По-друге, не окреслюється кому буде підконтрольна ця правоохоронна структура. По-третє, ДБР потенційне може увійти в конкурентні відносини з іншими державними органами, що може спричинити політизовані конфлікти.

Як приклад, можна спрогнозувати таку конкуренцію між ДБР та НАБУ, тому що є деяке дублювання повноважень. Так, згідно зі ст. 5 ДБР розслідує: 1) злочини, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище; 2) злочини, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Отже, тут підслідність Державного бюро залежить від суб'єктів злочину, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесене до підслідності НАБУ. Однак, здебільшого, злочини, скоєні службовими особами, які займають особливо відповідальне становище — це корупційні злочини. Так, виникає сумнів про доцільність двох ідентично функціонуючих органів досудового розслідування: ДБР і анти-

корупційного бюро, які обидва наділені правом проводити гласні та негласні оперативно-розшукові заходи. (Бусол О. Ю., ст. наук. співроб. НЮБ НБУВ, д-р юрид. наук, ст. наук. співроб. Закон України «Про Державне бюро розслідувань». — Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2221:zakon-ukrajini-pro-derzhavne-byuro-rozsliduvan-2&catid=71&Itemid=382)

Можливим рішенням цієї проблеми стало б включення в структуру ДБР слідчі та оперативні підрозділи, підрозділи внутрішнього контролю, режимно-секретні відділи, відділи міжнародних зв'язків та зв'язків з громадськістю, інформаційно-аналітичного забезпечення, відділи взаємодії з правоохоронними органами. Окрім цього, доцільно поділити підрозділи на відповідні управління й відділи для забезпечення спеціалізації в діяльності. Приміром, в слідчих підрозділах необхідно передбачити управління (відділи) з розслідування злочинів, вчинених службовими особами; з розслідування злочинів проти встановленого порядку несення військової служби.

Наступний орган, з яким взаємодіє ДБР є Генеральна прокуратура. Державне бюро замість Генпрокуратури буде проводити розслідування щодо злочинів, скоєними вищими ешелонами влади. ГПУ ж здійснюватиме нагляд за слідством, а потім її прокурори будуть доводити справу в суді. Судові справи, які в ГПУ відкрили ще до створення Бюро, з часом передаються до ДБР. В самому Бюро сподіваються розпочати роботу з чистого аркуша і внести зміни до законодавства, щоб старі справи завершила розслідувати Генпрокуратура, але законодавець не передбачив механізму передачі матеріалів кримінальних проваджень з прокуратури в ДБР. Це може стати каталізатором виникнення міжвідомчої конкуренції, оскільки існує два органи, які здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби зі злочинністю пов'язаної з високопосадовцями, то виходить має відбуватися їх взаємодія та співробітництво, але як показує практика вони конкуренти. Хоча конкуренція несе в собі багато позитивних рис, але є непоодинокі випадки, коли відбувається порушення законодавства. Тому ГПУ може неправильно трактувати свою компетенцію, беручи на себе повноваження ДБР, так як до створення нової правоохоронної структури відповідні функції належали прокуратурі. (Нахмедова А., Павич І. Державне бюро розслідувань: крок уперед чи повернення до невдалих спроб. — Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/121330-derzhavne-byuro-rozsliduvan_krok_upered_chi_povernennya_do_n.html.)

Також важливим компонентом в функціонуванні ДБР є взаємодія з органами Національної поліції. Така взаємодія начебто проста: кримінальні провадження щодо злочинів, скоєних особами, посади яких віднесено до першої — третьої категорій державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів підслідні Державному

бюро, а всі інші злочини, скоєні особами, які не відносяться до цієї категорії, — поліцією, крім тих що підслідні НАБУ та органам прокуратури. Втім такий важливий напрям правоохоронної діяльності, як протидія організованій злочинності, що нині віднесено до компетенції Нацполіції, серед завдань ДБР навіть не згадується. За ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» протидіяти організованій злочинності уповноважені органи поліції, однак, законодавець не урахував низку злочинів, вчинюваних організованими групами та злочинними організаціями на чолі вищих посадових осіб, підслідність яких було б логічніше віднести до ДБР. І можливо саме цей фактор є причиною невинного зростання рівня злочинності в державі.

Таким чином, діяльність Державного бюро розслідування поряд з вищезазначеними правоохоронними органами може призвести до деякої незлагодженості та непорозуміння щодо розподілу слідчих та оперативно-розшукових функцій. Також не слід виключати появу серед таких органів, як СБУ, НАБУ, прокуратури та ДБР тієї ж корупції, бюрократичного безладу і як наслідок порушення досудових правил розслідування та переплетіння повноважень.

Як підсумок слід сказати, що треба сформувати дієвий механізм взаємодії ДБР з іншими державними органами, щоб виключити дублювання в роботі та підвищити ефективність діяльності. Одним із напрямів досягнення цієї мети є підготовка спільних підзаконних нормативно-правових актів, проведення нарад, організація практичних семінарів. В межах цього процесу доцільно передбачити й взаємодію зі ЗМІ та громадськістю. Необхідність такої тісної співпраці пов'язана не тільки з вимогами профільного закону, але й з формуванням довіри громадян до нового державного органу, підвищенням його авторитету та прозорості, залученням громадськості до активної участі в запобіганні корупційним, службовим і військовим злочинам тощо.

***Науковий керівник:** доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Свида Олексій Георгійович**.*